

L'Enquesta Mundial de Valors¹

Pepita Batalla i Salvadó
Joan R. Micó i Ibàñez

L'Enquesta Mundial de Valors (<http://www.worldvaluessurvey.org/>) és una investigació mundial sobre els canvis socioculturals i polítics, dirigida per Ronald Inglehart (catedràtic de ciència política de la Universitat de Michigan) i realitzada per un equip internacional d'investigadors socials. Des de l'any 1981 s'han dut a terme un total de quatre onades (1981, 1990-1991, 1995-1996, 2000-2001) i s'han realitzat a mostres representatives de més de vuitanta països de tots els continents. Les enquestes s'han dissenyat per provar la hipòtesi que els canvis econòmics i tecnològics estan transformant els valors bàsics de la població de les societats industrialitzades. Andorra participa en aquesta investigació per primera vegada en la cinquena onada (2005-2006) i per això, des del Centre de Recerca Sociològica, s'ha realitzat una enquesta a una mostra representativa de la població d'Andorra, aplicant el qüestionari dissenyat per a aquest estudi i seguint els estàndards metodològics establerts per obtenir dades de qualitat, fiables i comparables.

Les dades obtingudes de la població d'Andorra no permeten, de moment, analitzar l'evolució dels valors de la societat andorrana al llarg del temps, en no tenir resultats d'anys anteriors –tot i que podem suposar que han seguit una trajectòria similar a la dels països veïns–, però sí que es podran comparar amb les dades de la resta de països.

La tesi

La tesi central del treball d'Inglehart, que està influenciada per clàssics com Marx, Weber i Bell, explica que el "desenvolupament econòmic, el canvi cultural i el canvi polític es produeixen junts d'acord a pautes coherents que a més, es poden predir".

Així doncs, les enquestes mundials de valors són els instruments metodològics que s'apliquen per validar o no aquesta hipòtesi.

Inglehart explica que el trànsit cap a la modernització és un procés de racionalització de tots els espais de la societat, que té com a objectiu augmentar les capacitats econòmiques mitjançant la industrialització i les capacitats econòmiques a partir de la burocratització. Les societats modernes tenen com a principal objectiu el creixement econòmic i la realització a partir del benestar material com la principal font de motivació individual. Però a partir d'un determinat creixement econòmic, el nivell econòmic superior no aporta una satisfacció addicional als individus (d'una manera similar a la llei de rendiments decreixents de l'economia), ja que els individus canvien les seves prioritats cap a valors que Inglehart anomena "postmaterialistes", com ara la protecció ambiental, la igualtat de sexes, l'autoexpressió i la qualitat de vida.

Però, el canvi de valors materialistes a postmaterialistes està sotmès a la *teoria del canvi intergeneracional de valors*, que té dues hipòtesis clau:

- *Hipòtesi de l'escassetat*: les prioritats de l'individu reflecteixen l'entorn socioeconòmic: donem més valor subjectiu a les coses de les quals existeix una oferta relativament escassa.

- *Hipòtesi de la socialització*: la relació entre l'entorn socioeconòmic i les prioritats valoratives no és una relació d'ajustament automàtic: es produeix un espai de temps considerable entre el primer i el segon perquè, en bona mesura, els nostres valors bàsics reflecteixen les condicions preponderants abans d'arribar a adults.

El canvi de valors materialistes a postmaterialistes es relaciona amb la piràmide de Maslow, que de manera simplificada explica que, en una jerarquia de necessitats, les fisiològiques tenen prioritats respecte de les socials, les intel·lectuals i les estètiques.

Així, el terme *postmaterialista* es refereix a un conjunt de fites que la gent valora després d'aconseguir la seguretat material. De tota manera, aquest procés pot ser reversible, ja que pot passar que el col·lapse de la seguretat pugui tornar a fer prioritaris els aspectes materialistes. A més, els postmaterialistes no és que valorin negativament la seguretat econòmica i física, de fet la valoren positivament; el que passa és que donen prioritats a l'autoexpressió i a la qualitat de vida.

Històricament, l'evolució cap al post-

Piràmide de Maslow

materialisme ha estat relacionada amb l'evolució a partir de la segona part del segle xx: el ràpid creixement econòmic a l'Europa occidental i als Estats Units i l'èxit de l'estat del benestar van lligats a un sentiment de seguretat en el benestar material i han portat com a conseqüència una més gran prioritat dels valors d'autoexpressió, de la qualitat de vida, de projectes relacionats amb la realització individual o l'èmfasi en la participació política no tradicional (valors postmaterialistes).

A més, aquesta teoria suposa en general que els elements de la cultura constitueixen constel·lacions relativament estables que tendeixen a seguir pautes coherents i que es vinculen amb el desenvolupament econòmic i tecnològic. En aquest sentit, i com diu Weber, Inglehart col·loca la secularització com l'element central del procés de modernització (el creixement econòmic i la fita de la riquesa personal no es pot fer amb la base de l'estructura productiva tradicional de subsistència, i aquesta està lligada amb l'obstacle cultural de l'autoritat religiosa).

Per a Inglehart, aquest procés és plenament vigent en totes les societats industrialitzades, cosa que explica el descens de la taxa d'assistència a l'església i l'augment de comportaments censurats en general per les religions (el divorci, l'avortament, el suïcidi, l'homosexualitat...). En relació amb aquesta evolució, per a Inglehart l'ascens dels fonamentalismes s'interpreta com una acció de rereguarda d'un segment cada cop més petit de la població o com un fenomen de societats que encara no s'han modernitzat, encara que siguin societats riques, ja que els canvis culturals conseqüència del desenvolupament econòmic i tecnològic porten aquestes societats també cap a una progressiva secularització.

La burocratització és el segon element clau del procés de modernització. Però la secularització constitueix un prerrequisit de la burocratització, ja que va erosionar els sistemes de creences que sostenien l'autoritat tradicional adscrita i les economies de suma zero, i els va substituir per sistemes de creences orientades al guany personal i guiades a satisfer noves necessitats vitals i expressives, com el turisme, l'oci, els serveis educatius, les arts...

La secularització és alimentada, a més, per un nou factor: la seguretat material de les societats postindustrials, que porten l'individu a un sentiment de confiança psicològica i seguretat vital dins de la vida terrenal aquí i ara.

Valors bàsics

Els primers resultats d'Andorra permeten identificar quins són els aspectes que la majoria de la població considera importants en la vida: la família i el treball, però

	Tradicional	Moderna	Postmoderna
Projecte bàsic de la societat	Desenvolupament econòmic i social	Realització personal i econòmica	Modèl·lisme i identitat cultural
Valors individuals	Seguretat, estabilitat i conservació	Autonomia, creativitat i innovació	Identitat, creativitat i autodeterminació
Sistemes d'autoritat	Autoritat tradicional	Autoritat racional i legal	Projecció de la identitat personal i social

també els amics i el temps lliure (més del 90% de la població considera aquests aspectes molt o bastant importants). En canvi els aspectes ideològics com la política o la religió són considerats poc importants (només un 30% els considera molt o bastant importants, mentre que els 70% diu que són poc o gens importants).

Amb vista al futur, la majoria pensa que seria bo donar més importància a la família (96%) i menys importància al treball en les nostres vides (65%). També es considera bo, tot i que en menor proporció, donar més importància al desenvolupament de la tecnologia (55%), i en canvi no es considera important que hi hagi més respecte per les autoritats (al 54% no li importa).

En relació amb la socialització dels infants (valors que es volen transmetre), les qualitats que es considera més importants fomentar (entre les proposades en l'enquesta) hi ha el sentit de la responsabilitat, la tolerància i el respecte, i l'esforç en el treball, mentre que altres valors com la fe religiosa, l'altruisme, l'estalvi de diners, la determinació, l'obediència, la imaginació i la independència són menys esmentats.

D'altra banda, amb relació a una sèrie de propostes, la població considera important tenir cura del medi ambient, ajudar la gent del seu entorn, viure en un entorn segur, passar-s'ho bé, tenir idees noves (ser creatiu i fer les coses a la seva manera) i també intentar comportar-se com cal. Pel que fa al respecte a la tradició, s'hi dóna una importància més moderada. En canvi no es consideren importants aspectes com tenir molts diners o molt èxit, i tampoc no es considera gaire important l'aventura i prendre riscos (o tenir una vida emocionant).

En relació amb la llibertat d'elecció i el control sobre la seva vida, en una escala entre 1 (cap) i 10 (molta), la mitjana observada és de 7,72, de manera que la població considera que té bastant control sobre les seves vides. En general, la població d'Andorra també opina que les persones poden decidir el seu propi destí (mitjana de 6,85 en una escala entre 1 "tot a la vida està predeterminat pel destí" i 10 "les persones són les que fabriquen el seu propi destí").

Els sentiments de felicitat i de satisfacció amb la vida són força positius, ja que un 92% de la població considera que és molt o bastant feliç (només un 7% es defineix com poc o gens feliç) i en una escala entre 1 (totalment insatisfet) i 10 (totalment satisfet) la mitjana del sentiment de satisfacció amb la vida en general és de 7,13.

Materialisme-postmaterialisme

Per tal de mesurar les prioritats dels valors materialistes i postmaterialistes, en l'Enquesta Mundial de Valors s'utilitza una sèrie de preguntes que proposen a la població triar entre dos ítems materialistes i dos de postmaterialistes. Les dades obtingudes en diferents països on s'han realitzat aquestes investigacions corroboren el procés de canvi des de valors materialistes a postmaterialistes.

Entre els dos objectius materialistes (un alt nivell de creixement econòmic, assegurar

unes forces armades importants) i dos de postmaterialistes (procurar la participació de la gent en les decisions relacionades amb el seu treball i la seva comunitat, i intentar que les ciutats i l'entorn siguin més bonics), es considera més important per al país en els propers deu anys augmentar la participació de la gent en les decisions que afecten el seu treball i la seva comunitat; en segon lloc, intentar que les ciutats i l'entorn siguin més bonics i, a poca distància, l'objectiu de mantenir un alt nivell de creixement econòmic, mentre que l'objectiu d'assegurar unes forces armades importants només és esmentat per una minoria. En aquest cas es dóna prioritat als dos objectius postmaterialistes.

Entre mantenir l'ordre del país, lluitar contra la pujada de preus, donar a la gent més participació en les decisions del govern o protegir la llibertat d'expressió, l'opció que obté un percentatge més alt és la de lluitar contra la pujada de preus (gairebé el 59% de les persones la tria en primer o segon lloc), seguida de la protecció de la llibertat d'expressió (54%) i la participació de la gent en les decisions del govern (53%), mentre que l'aspecte que han triat amb menys proporció és el manteniment de l'ordre al país (33%). En aquest cas el primer és un objectiu materialista, però els dos objectius postmaterialistes també són triats per més de la meitat de la població.

Finalment, entre quatre opcions més, es considera més important tenir una economia estable (materialista), en una proporció molt similar a progressar cap a una societat menys impersonal i més humana (postmaterialista), seguit del progrés cap a una societat on es doni més importància a les idees que als diners (postmaterialista) i per últim, la lluita contra la delinqüència (materialista). En aquest cas també es dóna una prioritat relativament superior a un objectiu materialista, però en conjunt tenen més pes els postmaterialistes.

La família

La societat andorrana es mostra favorable a algunes institucions tradicionals, com el matrimoni (el 61% no creu que sigui una institució antiquada, davant el 38% que sí que ho pensa) i la majoria de la població considera que un infant necessita una llar amb un pare i una mare per créixer feliç (el 62% de la població hi està d'acord, mentre que un 37% no ho creu necessari)², però també s'observa que hi ha una tendència a orientacions més obertes i a una més gran permissivitat en l'àmbit privat, familiar i sexual: la gran majoria (82%) aprova el fet que una dona decideixi ser mare sense tenir una relació estable amb un home, i hi ha una acceptació majoritària del divorci, l'homosexualitat o l'avortament³, comportaments que no s'acceptaven en la societat tradicional, basada en la família biparental i que són contraris a les normes religioses.

En relació amb els rols de gènere, hi ha un clar posicionament envers la igualtat entre homes i dones: hi ha una proporció majoritària de la població d'Andorra (52%) que no considera que ser mestressa de casa sigui igual de satisfactori que treballar per

un sou (les dones hi estan en desacord en més proporció que els homes), davant un 46% que sí que ho pensa (els homes en més proporció que les dones), i també es mostra clarament en desacord amb la idea que els homes són millors líders polítics que les dones (88%). La gran majoria tampoc no està d'acord que l'educació universitària sigui més important per als homes que per a les dones (98%) ni que els homes siguin millors executius de negocis que les dones (94%), ni tampoc a donar preferència a l'ocupació dels homes en cas que hi hagi pocs llocs de treball (90%).

El treball

Si bé el treball es continua considerant un valor important en la vida de les persones (un 67% considera que és necessari per al desenvolupament de les pròpies aptituds, un 61% també pensa que les persones que no treballen es fan mandroses i un 48% considera que el treball és un deure cap a la societat), no es considera que sigui el més important (el 64% pensa que la feina no ha de ser el primer si això significa tenir menys temps lliure). De fet, allò que es valora d'una feina són cada cop més els aspectes *postmaterialistes*, com ara la realització personal en el treball (el 65% ho considera com un dels dos aspectes als quals donaria més importància si estigués buscant feina), mentre que el fet de tenir un bon sou queda en segon lloc (el 57% l'ha triat com un dels dos aspectes més importants), seguit del fet de treballar amb gent que li caigui bé (40%) i tenir un treball estable i segur (36%)⁴. L'alta ocupació de la població andorrana, amb una abundant oferta laboral, explicaria que el fet de tenir un treball segur sigui molt menys valorat a Andorra que en altres països amb taxes elevades d'atur o amb més dificultats per trobar feina, i especialment destaca la prioritització d'alguns aspectes *postmaterialistes*, com l'autorealització en el treball i la disponibilitat de temps lliure. Això enllaça amb la importància que es dona al temps lliure o d'oci (que també pot suposar un temps de realització personal) i als amics.

La relació amb els altres

En aquest àmbit destaca que entre la població d'Andorra hi ha una desconfiança envers els altres en general (només un 20% diu que es pot confiar en la majoria de la gent, davant el 79% que pensa que s'ha d'anar amb molt de compte quan es tracta amb gent), malgrat que sí que es confia en persones concretes, especialment en les més properes, encara que tinguin idees o estils de vida diferents (la majoria confia sobretot en la família, però també en les persones que coneix personalment, en el veïnat i també en la gent d'una altra religió o nacionalitat), mentre que la desconfiança és concreta en les persones que no es coneixen (un 73% afirma que no confia gaire o gens en les persones que coneix per primera vegada). D'altra banda, destaca que hi ha una clara acceptació de diferents col·lectius en la convivència diària, ja que una àmplia majoria de la població (més del 90%) no rebutjaria tenir com a veïns gent d'una raça o

una religió diferents, ni immigrants o treballadors estrangers o gent que parli un altre idioma, i tampoc no es mostren reticents a tenir com a veïns parelles de fet, homosexuals o persones amb la sida. Només hi ha dos grups dels proposats als quals més de la meitat de la població rebutjaria tenir com a veïns: les persones amb addiccions (drogoaddictes i persones que beuen en excés), que *a priori* es consideren problemàtiques. Aquestes dades s'han d'interpretar en el context andorrà, amb una gran presència de persones de diferents orígens i on la població nativa és minoritària, i indicarien que la societat andorrana no es mostra segregacionista en relació amb factors ètnics o culturals ni amb les condicions personals.

També es pot observar la tendència a l'individualisme en la societat andorrana, tot i que la família manté una gran importància en la configuració dels objectius i les actituds personals. Així, la majoria de persones diuen que intenten ser elles mateixes en lloc de seguir els altres (98%), que elles mateixes decideixen els objectius de la seva vida (96%) i que no s'esforcen per estar a l'alçada del que els amics esperin d'elles (65%), però sí que intenten que els seus pares se sentin orgullosos d'elles (69%).

Finalment destaca la baixa activitat associativa, ja que la majoria de la població no és membre de les diferents organitzacions o associacions; destaca la més gran participació activa en organitzacions esportives o lúdiques (32%), organitzacions d'art, música o educatives (23%), o a organitzacions humanitàries o caritatives (13%). També hi ha un 23% de la població que es considera membre inactiu de l'Església i un 12% de membres actius.

Immigració i identitat nacional

El fet que la majoria de la població d'Andorra sigui d'origen immigrant (el 64% de la població no té nacionalitat andorrana i el 68% dels nascuts a Andorra són fills de pare i mare immigrants) determina molts altres aspectes. Dins d'aquest àmbit s'observa que la majoria de la població (un 53%) està en desacord que es doni prioritat en l'accés als llocs de treball als andorrans abans que als immigrants, mentre que un 30% hi està d'acord i un 17% ni d'acord ni en desacord. D'altra banda, també destaca que la majoria de la població (71%) considera que el Govern hauria de deixar venir gent d'altres països a treballar mentre hi hagi suficient treball, un 22% pensa que hauria d'aplicar límits estrictes en el nombre d'estrangers que puguin venir a treballar i un 5% opina que el Govern hauria de deixar entrar a qui vulgui, mentre que a l'extrem oposat menys d'un 1% diu que s'hauria de prohibir l'arribada de gent d'altres països per treballar. En aquest punt destaca que els enquestats de nacionalitat andorrana estan més d'acord a donar prioritat als nacionals abans que als immigrants quan hi ha pocs llocs de treball i són una mica més restrictius pel que fa a l'entrada de treballadors estrangers.

Pel que fa a la identitat nacional, aproximadament un 43% de la població enquestada diu que se sent d'Andorra, un 30% se sent d'Espanya (o d'una comuni-

tat autònoma d'Espanya, sobretot Catalunya), un 8% de Portugal, un 4% de França i un 6% d'altres països. La resta diu que no se sent "de cap país" (5%), que se sent "ciudadà del món" (2%) o ha donat altres respostes (3%). Evidentment aquestes respostes estan directament relacionades amb l'origen nacional de la població, però el temps de residència també és una variable clau per explicar el sentiment de pertinença, de manera que entre les persones estrangeres que fa més anys que viuen a Andorra augmenta la proporció de les que se senten del país. A més, hi ha una part considerable de residents que, tot i que han dit que se senten d'altres països, quan se'ls demana expressament també diuen que se senten andorrans (el 42% dels que se senten d'altres països també se senten d'Andorra, dels quals podríem dir que tenen una *identitat compartida*).

D'altra banda, la majoria de la població afirma que es considera ciutadà mundial (87%), però també part d'Andorra (84%), de la Unió Europea (78%), de la parròquia (77%) i com a individu autònom (75%).

Pel que fa als requisits relacionats amb el reconeixement de la ciutadania andorran, la majoria de la població considera molt o bastant important respectar les lleis del país (95%), adoptar costums d'Andorra (83%) i haver nascut a Andorra (un 61% ho considera molt o bastant important i un 39% no ho considera important), mentre que tenir avantpassats a Andorra no és important per a la majoria de la població (el 75% no ho considera important i un 25% ho considera bastant o molt important).

La població d'Andorra tendeix a considerar que la diversitat ètnica és un valor que enriqueix la vida al país, ja que en una escala entre 1 (erosiona la unitat del país) i 10 (enriqueix la vida del país) la puntuació mitjana és de 7,33. Aquesta mitjana augmenta entre les persones amb més nivell formatiu, és a dir, que valoren més la diversitat ètnica com un enriquiment per la vida del país.

Política i ideologia

Aproximadament un 42% de les persones enquestades afirmen que estan interessades o molt interessades en la política, mentre que el 58% hi estan poc o gens interessades. Les persones que s'interessen més per la política són els homes, les persones amb estudis universitaris, ocupacions més qualificades i de nacionalitat andorrana. Pel que fa a la participació electoral, el 78% de les persones de nacionalitat andorrana diuen que van votar en les darreres eleccions generals d'Andorra, mentre que un 43% de les persones no andorranes van votar en les darreres eleccions generals dels respectius països. En relació amb altres formes de manifestació política que es poden realitzar per protestar o intentar influir en alguna decisió, la que ha tingut un percentatge més elevat de persones en els darrers anys és signar una petició (50%), un 34% també diu que ha assistit a alguna manifestació legal o pacífica, mentre que només un 9% ha participat en un boicot.

Ideològicament, la població d'Andorra es considera de centreesquerra, ja que en una escala entre 1 (esquerra) i 10 (dreta) la mitjana és de 4,64. D'altra banda, davant d'una sèrie d'afirmacions proposades a l'enquesta, la població tendeix a assumir alguns dels principis liberals bàsics de les societats capitalistes o d'economia de mercat; així es tendeix a considerar necessari que hi hagi "diferències més grans d'ingressos com a incentiu per l'esforç individual" i que "s'augmenti la privatització dels negocis" (enfront de la propietat governamental). També es considera que "la competència és bona" i que "la riquesa pot créixer i per tant n'hi pot haver suficient per a tothom" (enfront dels que pensen que "la competència és dolenta" o que "les persones només poden fer-se riques aprofitant-se dels altres"). En canvi, sembla que hi ha una tendència a no estar d'acord amb "la responsabilitat individual de les persones per procurar-se els mitjans de vida" i tampoc amb la recompensa de l'esforç ("el treball dur normalment aporta una millor vida"), ja que es tendeix a considerar que "el Govern hauria de responsabilitzar-se més per assegurar un mitjà de vida per a tots" i que "el treball dur no aporta l'èxit o una vida millor"⁵.

Entre els diferents sistemes polítics proposats en una altra pregunta (autoritarisme, govern d'experts, govern militar i democràcia), la gran majoria de la població d'Andorra considera bo o molt bo el sistema democràtic (95%), tot i que un 61% també consideraria bona l'opció de tenir experts en lloc d'un govern per prendre les decisions més adequades. En canvi les opcions de tenir un líder fort o un govern militar són rebutjades majoritàriament (un 88% i un 96% respectivament considera que seria dolent o molt dolent). De fet, la democràcia és un valor molt assumit en la societat andorrana, ja que es dóna molta importància al fet de viure en un país governat democràticament: la mitjana és de 8,86 en una escala entre 1 (cap importància) i 10 (molta importància). Tot i això, en demanar si es considera que el país està governat d'una manera molt democràtica, en una escala entre 1 (gens democràtica) i 10 (del tot democràtica), la mitjana és de 5,37. D'altra banda, la majoria de la població (68%) pensa que a Andorra actualment es respecten els drets humans dels individus (un 26% considera que hi ha poc respecte per aquests drets i un 5% que no es respecten gens).

Les organitzacions no governamentals (de dones, mediambientals, humanitàries) i la policia són les que generen més confiança (entre un 60% i un 65% de la població hi confia molt o bastant), mentre que la Unió Europea i les Nacions Unides obtenen la confiança del 45% i del 40% de la població respectivament. Amb menys proporció (entre un 32% i un 36%) es confia molt o bastant en les institucions polítiques (Consell General, Govern), els funcionaris, els mitjans de comunicació (premsa i televisió) i les principals empreses. Finalment, només un 27% de la població confia en els sindicats, un 20% en l'Església i un 16% en els partits polítics.

Medi ambient i desenvolupament

La majoria de la població (83%) considera prioritària la protecció del medi ambient davant el creixement econòmic, un 9% considera que és prioritari el creixement econòmic i la creació de llocs de treball, malgrat que això comporti un deteriorament del medi ambient i un 6% opta per un equilibri entre les dues afirmacions.

Així doncs, sembla clara la conscienciació de la població d'Andorra en relació amb la protecció del medi ambient i, a més, gairebé un 62% estaria disposat a donar part dels seus ingressos si es destinen a prevenir la contaminació mediambiental, i un 62% també estaria d'acord amb un augment dels impostos amb aquesta finalitat. Tot i això, també hi ha un 69% de persones que creuen que el Govern hauria de reduir la contaminació mediambiental sense que això els suposi un cost econòmic, davant del 30% està en desacord amb aquesta afirmació.

D'altra banda, en demanar sobre una sèrie de problemes mundials, el que es considera com el problema més greu per al món en general (triant dues de les cinc opcions) és el de la gent que viu en la pobresa i amb necessitat i, a molta distància, el segueixen la discriminació contra nenes i dones, la contaminació del medi ambient, les malalties infeccioses i una ensenyança inadequada. A Andorra el que es considera més greu entre aquests problemes també seria la pobresa, seguit de la contaminació del medi ambient, la discriminació contra nenes i dones, l'ensenyança inadequada i les malalties infeccioses.

Pràcticament un 70% de la població d'Andorra considera que la quantitat que assigna Andorra a ajuda internacional (2,40 euros per persona l'any 2003) és massa baixa, mentre que un 25% creu que és correcta i menys d'un 2% la considera massa alta. Un 55% de la població estaria disposada a pagar més impostos per tal d'augmentar la contribució d'Andorra en els ajuts internacionals als països pobres, mentre que un 42% no ho faria.

Entre donar prioritat a ajudar a reduir la pobresa del món i donar prioritat a resoldre els problemes d'Andorra, la població s'inclina perquè els líders d'aquest país donin prioritat a resoldre els problemes d'Andorra (mitjana de 7,73 entre 1, "la més alta prioritat a ajudar a reduir la pobresa del món", i 10, "la més alta prioritat a resoldre els problemes d'Andorra").

La majoria de la població d'Andorra considera que les polítiques europees en relació amb el manteniment de la pau, l'ajuda als països en desenvolupament, els drets humans i els refugiats haurien de ser decidides per les Nacions Unides. En canvi, la protecció del medi ambient es considera majoritàriament que hauria de ser responsabilitat del govern nacional de cada país.

Religió i moral

En matèria religiosa, les dades confirmen la tendència a la secularització o la pèrdua d'importància de la religió que s'observa en el conjunt de les societats industrials

avançades. Així, mentre que el 59% de la població d'Andorra diu que pertany a alguna religió, el 41% dels enquestats afirmen que no pertanyen a cap religió. La religió majoritària és la catòlica, que representa el 93% dels que diuen que pertanyen a alguna religió.

Aquestes dades es relacionen amb una baixa pràctica religiosa: la majoria d'enquestats (62%) no assisteix mai o quasi mai a un ofici religiós (a part dels casaments, enterraments), un 12% assisteix només a les festes religioses (a part dels esdeveniments ja esmentats), un 8% ho fa una vegada a l'any i un 6% amb menys freqüència. Només un 5% hi assisteix regularment un cop al mes, un altre 5% ho fa una vegada per setmana i un 1% assisteix a un ofici religiós més d'un cop per setmana. D'altra banda, amb independència de la pràctica religiosa, el 48% es considera una persona religiosa, el 38% no es considera una persona religiosa i el 14% es declara ateu.

Tot i això, entre la població d'Andorra hi ha una certa religiositat interior o espiritualitat, ja que el 62% diu que té moments per resar, pregar, meditar o quelcom de similar mentre que un 37% no ho fa. A més, un 45% dels enquestats pensa de vegades en el significat i la raó de la vida i un 37% diu que ho fa tot sovint, mentre que un 19% no hi pensa gairebé mai o mai.

Quant a la importància que té Déu en la seva vida, la població d'Andorra està polaritzada: un 23% diu que no té cap importància i un 20% diu que té molta importància. En una escala de l'1 (cap importància) al 10 (molta importància), la mitjana és 5,47.

La societat andorrana és clarament partidària de la separació entre els afers polítics i les creences religioses, ja que el 86% dels enquestats estan en desacord o molt en desacord amb l'afirmació de que "els polítics que no creuen en Déu no són aptes per exercir càrrecs públics", un 81% de població tampoc està d'acord amb la idea que "Andorra aniria millor si més gent amb fortes creences religioses tingués càrrecs públics", un 87% està d'acord amb l'afirmació que "els líders religiosos no haurien de tenir influència sobre com vota la gent a les eleccions" i un 84% està d'acord amb l'afirmació que "els líders religiosos no haurien de tenir influència sobre les decisions governamentals".

De fet, les respostes de la població també deixen veure l'escassa confiança de la societat andorrana en el paper de l'Església com a institució, ja que la majoria considera que les autoritats religioses del país no proporcionen respostes als problemes socials (73%), ni als problemes de la vida familiar (70%) o els problemes morals i les necessitats de l'individu (67%) i, encara que amb menor proporció, tampoc no es considera que donin una resposta adequada a les necessitats espirituals de les persones (50%).

En l'àmbit moral, s'observa una gran permissivitat en la vida personal i familiar i en el comportament sexual, ja que en una escala entre 1 (sempre justificable) i 10 (mai justificable) es considera majoritàriament justificable el divorci (8,7), l'homosexualitat (8,2), l'eutanàsia (7,4) i l'avortament (7). La prostitució es troba en un punt mig de l'escala,

amb una mitjana de 5,6, i entre els comportaments que no es consideren mai justificables hi ha el suïcidi (3,7) i que un home pegui la seva dona (1,2). En relació amb els comportaments incívics es considera que no és justificable evitar pagar els bitllets de transport públic (2,9), reclamar beneficis de l'Estat als quals no es té dret (2,8), fer trampes per pagar menys impostos (2,5) ni acceptar suborns en l'exercici de les funcions (1,4).

Resum

De forma esquemàtica els trets principals de la societat andorrana (tot i que cal tenir en compte les diferències observades entre els grups socials que la formen), mostren una societat tolerant amb les opcions personals (permissivitat en la moral privada, familiar i sexual), però que no justifica els comportaments que van contra la moral cívica i social; una societat secularitzada i individualista però *famílista* (que valora la independència personal però també la família); una societat més progressista que tradicional (igualtat entre dones i homes, acceptació de les noves formes familiars, etc.) i més postmaterialista que materialista (en conjunt es valora el temps lliure, l'autorealització personal, la qualitat de vida o la participació més que els valors econòmics); una societat compromesa amb el medi ambient i els problemes mundials (encara que prefereix donar prioritat a resoldre els problemes del país), i amb una clara orientació democràtica (es valora la democràcia com el millor sistema, encara que es veuen mancances en aquest aspecte a Andorra i no es confia gaire en les seves institucions); una societat satisfeta, però desconfiada i poc implicada en les associacions; i una societat que per la seva composició nacional és oberta i favorable a la diversitat ètnica i cultural, i potser per això no es defineix per una identitat nacional única (una part de la població se sent d'Andorra, d'altres països o d'ambdós alhora, però la majoria també es considera com a part de la parròquia, de la Unió Europea i del món).

Pepita Batalla i Salvadó,
sociòloga i investigadora del CRES
Joan R. Micó i Ibàñez,
sociòleg i director del CRES

Notes

- 1- La versió complerta del treball és pot consultar a: Josepa Batalla, Mònica Iglesias, Joan R. Micó i Mercè Casals (2009): "Andorra a l'enquesta mundial de valors". Pagès Editors.
- 2- En els països veïns els percentatges d'acord són superiors, segons dades disponibles de l'any 2007 per Espanya i del 2006 a França i del 1999 a Portugal.
- 3- Segons aquestes dades, Andorra és més tolerant en relació a aquestes situacions que Espanya, França i Portugal (tot i que en tenir dades de diferents anys, caldrà esperar a tenir les més recents)
- 4- Percentatges sumant l'aspecte que consideren més important i el que trien com a segona elecció dels quatre proposats.
- 5- En les diferents afirmacions proposades, les puntuacions mitjanes (en una escala entre 1 i 10) estan entre 4 i 6, és a dir que no representen posicions molt extremes.